

На основу члана 175. став 4, члана 179. став 4, члана 239. и члана 249. став 1. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон и 83/18),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником прописују се ближе разврставање особља које пружа услуге земаљског опслуживања, услови под којима се издаје, мења, суспендује или ставља ван снаге потврда о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера, образац потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера, услови под којима се издаје, мења, суспендује и ставља ван снаге потврда о праву на обучавање особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера, временски период на који се издаје потврда о праву на обучавање особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и образац потврде о праву на обучавање особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера.

Потврда о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера

Члан 2.

За пружање одређених врста или подврста услуга земаљског опслуживања, као и за обављање послова аеродромског диспечера, неопходно је да лице поседује важећу потврду о обучености, издату од стране центра који је спровео обуку за њено стицање.

Потврда о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања се издаје са овлашћењем које одговара пословима за чије обављање је обука спроведена.

Разврставање особља које пружа услуге земаљског опслуживања

Члан 3.

Особље које пружа услуге земаљског опслуживања се, у зависности од овлашћења уписаног у потврду о обучености и послова које обавља на основу тог овлашћења, разврстава на следеће категорије:

- 1) балансер ваздухоплова - лице које обавља послове контроле утовара, слања и примања порука и телекомуникација;
- 2) контролор опслуживања ваздухоплова - лице које обавља послове контроле пре, током или после лета;
- 3) агент опслуживања путника - лице које обавља послове опслуживања путника, изузев послова регистрације путника;
- 4) сигналиста - лице које обавља послове навођења ваздухоплова на земљи при доласку и одласку и пружања помоћи при паркирању ваздухоплова;
- 5) „head set” оператер - лице које обавља послове комуникације између ваздухоплова и пружаоца услуга на платформи;

б) оператер аеродромске опреме - лице које обавља неки од следећих послова:

- (1) прибављање и руковање одговарајућим уређајима за стартовање мотора;
- (2) вучу или изгуравање ваздухоплова при доласку и одласку, као и прибављање и руковање одговарајућим средствима;
- (3) утовар и истовар ваздухоплова, укључујући прибављање и руковање потребним средствима, као и превоз пртљага између ваздухоплова и терминала;
- (4) превоз, утовар хране и пића у ваздухоплов и истовар из њега;
- (5) сервисирање тоалета и снабдевање водом;
- (6) управљање возилом у сврху грејања и хлађења путничке кабине, одстрањивања снега и леда и одлеђивања ваздухоплова;
- (7) управљање авио-мостом, путничким степеницама и амбулифтом;

7) оператер одлеђивања ваздухоплова - лице које обавља послове одстрањивања снега и леда и одлеђивања ваздухоплова;

8) оператер снабдевања ваздухоплова горивом - лице које обавља послове снабдевања ваздухоплова горивом и мазивом.

II. ЦЕНТАР ЗА ОБУКУ - ПОТВРДА О ПРАВУ НА ОБУЧАВАЊЕ, НАСТАВНО ОСОБЉЕ И ДОКУМЕНТАЦИЈА

Центар за обуку

Члан 4.

Обуку за стицање потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања, односно потврде о обучености аеродромског диспечера, спроводи центар за обуку који поседује важећу потврду о праву на обучавање особља које пружа услуге земаљског опслуживања, односно аеродромских диспечера, издату од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат).

Потврду о праву на обучавање особља које пружа услуге земаљског опслуживања, односно аеродромских диспечера (у даљем тексту: потврда о праву на обучавање) може да стекне правно лице које има пословно седиште у Републици Србији.

Стицање потврде о праву на обучавање

Члан 5.

Захтев за издавање потврде о праву на обучавање се подноси Директорату и уз захтев се доставља:

- 1) приручник о раду;
- 2) приручник о обуци;
- 3) доказ о праву коришћења просторија за рад центра за обуку;
- 4) доказ о праву коришћења опреме за спровођење практичне обуке.

Након извршеног увида у поднету документацију и спроведене основне провере Директорат издаје решење којим утврђује да ли подносилац захтева испуњава услове за издавање потврде о праву на обучавање.

Издавањем потврде о праву на обучавање Директорат одобрава приручник о раду и приручник о обуци.

Центар за обуку је дужан да о намери увођења промена у функционални систем, које обухватају измене услова рада или вршења обуке у току важења потврде о праву на обучавање, обавести Директорат и прибави одобрење Директората за измене приручника о раду, односно приручника о обуци.

Руководећа структура центра за обуку

Члан 6.

Руководећа структура центра за обуку се састоји од одговорног руководиоца (*Accountable Manager*) и руководиоца обуке (*Head of Training*) који могу да буду исто лице.

Одговорни руководилац је лице које је одговорно да обезбеди довољна финансијска и друга средства за спровођење обуке према одобреним приручницима.

Руководилац обуке је лице одговорно за спровођење обуке и предузимање мера да се обука одвија у складу са прописима и процедурама предвиђеним одобреним приручницима.

Наставно особље центра за обуку

Члан 7.

Центар за обуку мора да има одговарајући број наставника теоријске обуке и инструктора практичне обуке, при чему инструктор практичне обуке може истовремено да обучава највише девет кандидата.

Наставник теоријске обуке мора да има стечено високо образовање из одговарајуће научне, односно стручне области на мастер академским студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године, као и најмање три године радног искуства у ваздухопловству.

Инструктор практичне обуке мора да има најмање средњу стручну спрему, важећу потврду о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања, односно аеродромског диспечера и најмање три године радног искуства у обављању послова за које му је издата потврда о обучености.

Кандидат за стицање звања наставника теоријске обуке или инструктора практичне обуке је дужан да заврши обуку из области методике наставе или да заврши специјализовану обуку за предавача.

Вођење документације центра за обуку

Члан 8.

Центар за обуку је дужан да поседује и води следећу документацију:

- 1) приручник о раду;
- 2) приручник о обуци;
- 3) досијеа кандидата;
- 4) досијеа наставног особља;
- 5) дневник обуке;
- 6) евиденцију лица на обуци;
- 7) евиденцију издатих потврда о обучености.

Приручник о раду

Члан 9.

Приручник о раду центра за обуку мора да садржи:

- 1) листу садржаја, листу одобрених измена и листу важећих страна;
- 2) податке о руководећој структури центра за обуку;
- 3) списак наставног особља, укључујући њихове квалификације, положене стручне испите и радно искуство;
- 4) опис права и обавеза наставног особља и начин њиховог стручног усавршавања и обнове знања;
- 5) опис права и обавеза кандидата на обуци;
- 6) списак учила, уређаја, опреме, стручне литературе и видео-материјала који се користе у обуци;

- 7) списак и адресу полигона и просторија за спровођење обуке и чување документације;
- 8) мере за праћење и унапређење обуке;
- 9) процедуру за спровођење испита за стицање потврде о обучености, односно упис овлашћења.

Приручник о обуци

Члан 10.

Приручник о обуци центра за обуку мора да садржи програме обуке за стицање потврде о обучености и свих овлашћења која се уписују у потврду о обучености, као и листе садржаја, одобрених измена, важећих страна и корисника приручника.

Програм обуке из става 1. овог члана мора да садржи:

- 1) циљеве и задатке обуке;
- 2) наставни план;
- 3) наставни садржај;
- 4) фонд часова по предмету;
- 5) средства и учила која се користе;
- 6) начин провере напредовања у обуци;
- 7) процедуре за процену ефикасности обуке.

Евиденција лица на обуци

Члан 11.

Евиденција лица на обуци мора да садржи:

- 1) назив и адресу центра за обуку;
- 2) податке о лицима на обуци (презиме, име и јединствени матични број грађана, односно број пасоша за стране држављане);
- 3) податке о врсти обуке, почетку и завршетку обуке и евентуалним прекидима у вршењу обуке;
- 4) потписе лица на обуци и руководиоца обуке.

Досије кандидата

Члан 12.

Досије кандидата мора да садржи:

- 1) личне податке кандидата;
- 2) пријаву за обуку;
- 3) решење о пријему на обуку;
- 4) извештај о спроведеним испитима;
- 5) испитни материјал;
- 6) копију потврде о обучености;
- 7) друга документа која се односе на кандидата, ако је потребно.

Досије наставног особља

Члан 13.

Досије наставног особља садржи:

- 1) копију дипломе о стеченом образовању;
- 2) потврду о радном искуству у ваздухопловству;
- 3) копију потврде о обучености (за инструктора практичне обуке);
- 4) копију потврде о завршеној обуци из области методике наставе или другој специјализованој обуци за предавача.

Дневник обуке

Члан 14.

Дневник обуке је документ који садржи податке о току теоријске и практичне обуке, податке о наставном садржају који је обрађен у току обуке, податке о времену одржавања и трајању обуке, евиденцију присутности са потписима кандидата који су присуствовали обуци и потписе наставника и инструктора који су спровели теоријску и практичну обуку.

Евиденција издатих потврда о обучености

Члан 15.

Евиденција издатих потврда о обучености мора да садржи:

- 1) назив и адресу центра за обуку;
- 2) редни број и датум издавања потврде;
- 3) презиме и име кандидата;
- 4) временски период у коме је обука спроведена;
- 5) печат и потпис одговорног руководиоца и руководиоца обуке.

Просторије и полигони за спровођење обуке

Члан 16.

Центар за обуку мора да располаже:

- 1) просторијом која је одговарајуће опремљена и која је довољна за спровођење теоријске обуке за најмање 15 кандидата;
- 2) одговарајућим простором за смештај учила, уређаја и опреме који су потребни за спровођење обуке, као и за смештај документације, библиотеке и архиве центра за обуку.

Центар за обуку особља које пружа услуге земаљског опслуживања мора да има могућност да користи полигон за извођење практичне обуке, на коме се у време извођења обуке налазе опрема, уређаји и средства потребни за њено успешно спровођење.

Важење потврде о праву на обучавање

Члан 17.

Потврда о праву на обучавање важи неограничено, изузев у случају суспензије или стављања ван снаге.

У току важења потврде о праву на обучавање Директорат врши периодичне провере имаоца потврде према годишњем програму периодичних провера.

Изглед и садржај обрасца потврде о праву на обучавање особља које пружа услуге земаљског опслуживања су дати у Прилогу 1, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Изглед и садржај обрасца потврде о праву на обучавање аеродромских диспечера су дати у Прилогу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Суспензија потврде о праву на обучавање

Члан 18.

Директорат суспендује потврду о праву на обучавање ако утврди да центар за обуку не врши обуку на начин који је прописан овим правилником или привремено престане да испуњава друге услове прописане овим правилником.

Суспензија потврде о праву на обучавање траје најдуже шест месеци, почев од дана када је центру за обуку достављено решење о суспензији.

За време трајања суспензије центар за обуку не може, у потпуности или делимично, да врши обуку особља у погледу којег је издата потврда о праву на обучавање.

Решењем о суспензији потврде о праву на обучавање Директорат може да наложи центру за обуку да отклони уочене неправилности.

Суспензија потврде о праву на обучавање престаје да важи истеком времена на које је изречена или доношењем решења о укидању суспензије, ако центар за обуку отклони уочене неправилности пре истека суспензије.

Стављање ван снаге потврде о праву на обучавање

Члан 19.

Директорат ставља ван снаге потврду о праву на обучавање:

- 1) ако утврди да је потврда о праву на обучавање стечена на основу фалсификоване документације;
- 2) ако центар за обуку трајно престане да испуњава услове прописане овим правилником;
- 3) ако утврди да је центар за обуку злоупотребио потврду о праву на обучавање;
- 4) ако центар за обуку до истека суспензије не испуни обавезе које су му наложене решењем о суспензији;
- 5) ако центар за обуку обавести Директорат да одустаје од спровођења обуке.

III. ПОТВРДА О ОБУЧЕНОСТИ - УСЛОВИ ЗА ИЗДАВАЊЕ И ВАЖЕЊЕ, СУСПЕНЗИЈА И СТАВЉАЊЕ ВАН СНАГЕ

1. Опште одредбе

Услови за приступање обуци

Члан 20.

Стручној обуци за стицање потврде о обучености може да приступи кандидат који има навршених најмање 17 година живота и поседује доказ о општој здравственој способности.

Осим услова из става 1. овог члана, за приступање обуци за стицање потврде о обучености аеродромског диспечера, као и за стицање овлашћења контролора опслуживања ваздухоплова, агента опслуживања путника, „head set” оператера и оператера одлеђивања ваздухоплова, кандидат мора да поседује и основно знање енглеског језика.

Стручна обука и полагање испита

Члан 21.

Стручна обука за стицање потврде о обучености се састоји из теоријског и практичног дела и спроводи је центар за обуку који поседује важећу потврду о праву на обучавање.

Након завршене обуке кандидат приступа полагању испита за стицање потврде о обучености.

Испит из става 2. овог члана се састоји од теоријског и практичног дела и спроводи га центар за обуку, на основу одредаба овог правилника и приручника о раду.

Одредбе ст. 1-3. овог члана се сходно примењују на обуку и полагање испита за стицање нових овлашћења у потврди о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања.

2. Теоријски део испита за стицање потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са одговарајућим овлашћењем

Овлашћење балансера ваздухоплова

Члан 22.

Теоријски део испита за стицање потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем балансера ваздухоплова обухвата следеће предмете:

- 1) Ваздухопловни прописи, међународни стандарди и препоруке;

2) Аеродроми и аеродромски саобраћај (маневарске површине и платформе, аеродромске службе, обележавање маневарских површина и платформе, безбедност на платформама, рад у зимским условима и условима смањене видљивости);

3) Маса и положај тежишта ваздухоплова (теорија лета, тежине, гориво, основе баланса ваздухоплова, структурална ограничења ваздухоплова);

4) Контрола утовара и распоређивање терета (*ULD*, структурална ограничења ваздухоплова приликом утовара, системи за обезбеђивање терета у ваздухоплову, опасна роба и специјални терет, планирање утовара, упутство за утовар/извештај о утовару, *Load&Trim Sheet*);

5) Документација (поруке, архивирање документације, план лета, *NOTOC*, приручници, људски фактор);

б) Фразеологија на енглеском језику.

Овлашћење контролора опслуживања ваздухоплова

Члан 23.

Теоријски део испита за стицање потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем контролора опслуживања ваздухоплова обухвата следеће предмете:

1) Ваздухопловни прописи, међународни стандарди и препоруке;

2) Аеродроми и аеродромски саобраћај (маневарске површине и платформе, аеродромске службе, обележавање маневарских површина и платформе, безбедност на платформама, рад у зимским условима и условима смањене видљивости);

3) Маса и положај тежишта ваздухоплова (теорија лета, тежине, гориво, основе баланса ваздухоплова, структурална ограничења ваздухоплова);

4) Контрола утовара и распоређивање терета (*ULD*, структурална ограничења ваздухоплова приликом утовара, системи за обезбеђивање терета у ваздухоплову, опасна роба и специјални терет, планирање утовара, упутство за утовар/извештај о утовару, *Load&Trim Sheet*);

5) Припрема и оперативна контрола ваздушног саобраћаја (ред летења, земаљско опслуживање, план рада, обезбеђивање дозвола за прелет и слетање, објављивање и најава летова);

б) Фразеологија на енглеском језику.

Овлашћење агента опслуживања путника

Члан 24.

Теоријски део испита за стицање потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем агента опслуживања путника обухвата следеће предмете:

1) Ваздухопловни прописи, међународни стандарди и препоруке;

2) Аеродроми и аеродромски саобраћај (маневарске површине и платформе, аеродромске службе, обележавање маневарских површина и платформе, безбедност на платформама, рад у зимским условима и условима смањене видљивости);

3) Опслуживање путника - доласци/одласци (кретање путника у доласку/одласку, вођење путника на платформама и начин прилажења ваздухоплову, средства за рад, ванредне ситуације, нерегуларности);

4) Опслуживање посебних категорија путника (лица са инвалидитетом или са смањеном покретљивошћу, деца без пратње, труднице, путници неприхватљивог понашања, депортована лица);

5) Фразеологија на енглеском језику.

Овлашћење сигнализисте

Члан 25.

Теоријски део испита за стицање потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем сигнализисте обухвата следеће предмете:

- 1) Ваздухопловни прописи, међународни стандарди и препоруке;
- 2) Аеродроми и аеродромски саобраћај (маневарске површине и платформе, аеродромске службе, обележавање маневарских површина и платформе, безбедност на платформи, рад у зимским условима и условима смањене видљивости);
- 3) Ваздухопловна техника (подела ваздухоплова, основни конструкцијски елементи ваздухоплова, системи и опрема ваздухоплова, профили лета ваздухоплова);
- 4) Земаљска сигнализација ваздухоплова (знаци за паркирање ваздухоплова, навођење ваздухоплова, светла на ваздухоплову).

Овлашћење „head set” оператера

Члан 26.

Теоријски део испита за стицање потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем „head set” оператера обухвата следеће предмете:

- 1) Ваздухопловни прописи, међународни стандарди и препоруке;
- 2) Аеродроми и аеродромски саобраћај (маневарске површине и платформе, аеродромске службе, обележавање маневарских површина и платформе, безбедност на платформи, рад у зимским условима и условима смањене видљивости);
- 3) Ваздухопловна техника (подела ваздухоплова, основни конструкцијски елементи ваздухоплова, системи и опрема ваздухоплова, профили лета ваздухоплова);
- 4) Земаљска комуникација и сигнализација са посадом ваздухоплова (ручна сигнализација, слушалице, искључење управљачког механизма, прикључци на ваздухоплову, обилазак око ваздухоплова пре изгуравања, мере безбедности при опслуживању, процедура рада);
- 5) Фразеологија на енглеском језику.

Овлашћење оператера аеродромске опреме

Члан 27.

Теоријски део испита за стицање потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем оператера аеродромске опреме обухвата следеће предмете:

- 1) Ваздухопловни прописи, међународни стандарди и препоруке;
- 2) Аеродроми и аеродромски саобраћај (маневарске површине и платформе, аеродромске службе, обележавање маневарских површина и платформе, безбедност на платформи, рад у зимским условима и условима смањене видљивости);
- 3) Ваздухопловна техника (подела ваздухоплова, основни конструкцијски елементи ваздухоплова, системи и опрема ваздухоплова, профили лета ваздухоплова);
- 4) Аеродромска опрема (врсте аеродромске опреме, знаци за навођење аеродромске опреме).

Овлашћење оператера одлеђивања ваздухоплова

Члан 28.

Теоријски део испита за стицање потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем оператера одлеђивања ваздухоплова обухвата следеће предмете:

- 1) Ваздухопловни прописи, међународни стандарди и препоруке;

2) Аеродроми и аеродромски саобраћај (маневарске површине и платформе, аеродромске службе, обележавање маневарских површина и платформе, безбедност на платформи, рад у зимским условима и условима смањене видљивости);

3) Основно познавање перформанси ваздухоплова и метеоролошких услова залеђивања ваздухоплова;

4) Основне технике и процедуре одлеђивања/спречавања залеђивања ваздухоплова;

5) Течности и опрема за одлеђивање/спречавање залеђивања ваздухоплова и њихова примена;

6) Кодови за одлеђивање/спречавање залеђивања ваздухоплова;

7) Врсте провера након процедуре одлеђивања/спречавања залеђивања ваздухоплова и контрола квалитета;

8) Фразеологија на енглеском језику.

Овлашћење оператора снабдевања ваздухоплова горивом

Члан 29.

Теоријски део испита за стицање потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем оператора снабдевања ваздухоплова горивом обухвата следеће предмете:

1) Ваздухопловни прописи, међународни стандарди и препоруке;

2) Аеродроми и аеродромски саобраћај (маневарске површине и платформе, аеродромске службе, обележавање маневарских површина и платформе, безбедност на платформи, рад у зимским условима и условима смањене видљивости);

3) Ваздухопловна техника (подела ваздухоплова, основни конструкцијски елементи ваздухоплова, системи и опрема ваздухоплова, профили лета ваздухоплова);

4) Горивни систем ваздухоплова (систем за гориво, резервоари за гориво, цевоводи, пумпе, филтери, уливни вентили, дренажни вентили, давачи, протокомери, инсталација за пуњење, пражњење и трансфер горива у резервоарима);

5) Познавање врста и квалитета горива (енергија, термогене материје и горива, течна горива, нафта и њени деривати, авионски бензин, млазна горива);

6) Поступак пуњења ваздухоплова горивом (пуњење цистерне горивом, укључивање цистерне у одвијање аеродромског саобраћаја, координација са посадом ваздухоплова и контролором опслуживања ваздухоплова, провера квалитета горива, пуњењење ваздухоплова горивом и пражњење, безбедност пуњења ваздухоплова горивом, процедура пуњења ваздухоплова горивом и пражњења).

3. Теоријски део испита за стицање потврде о обучености аеродромског диспечера

Члан 30.

Теоријски део испита за стицање потврде о обучености аеродромског диспечера обухвата следеће предмете:

1) Ваздухопловни прописи, међународни стандарди и препоруке;

2) Ваздухопловна техника (подела ваздухоплова, основни конструкцијски елементи ваздухоплова, системи и опрема ваздухоплова, профили лета ваздухоплова);

3) Основе система контроле летења (контрола летења и ваздушни простор, средства контроле летења, поступци контроле летења, поступци у принудним случајевима, службе ваздухопловног информисања);

4) Основе ваздухопловне навигације и метеорологије (основе ваздухопловне навигације, рачунарска и визуелна навигација, радио-навигација, основи ваздухопловне метеорологије, метеоролошки извештај);

5) Аеродроми и аеродромски саобраћај (маневарске површине и платформа, аеродромске службе, обележавање маневарских површина и платформе, безбедност на платформи, рад у зимским условима и условима смањене видљивости);

6) Припрема и оперативна контрола ваздушног саобраћаја (ред летења, реализација дневног реда летења, принципи планирања и оперативно вођења саобраћаја, објављивање и најава летова, *NOTAM*);

7) Фразеологија на енглеском језику.

4. Полагање теоријског и практичног дела испита

Полагање теоријског дела испита

Члан 31.

Теоријски део испита се спроводи на рачунару или писаним путем, уз коришћење тестова, при чему се сматра да је кандидат положио испит ако тачно одговори на најмање 80% питања из сваког предмета.

Након утврђивања резултата испита наставници теоријске обуке уносе резултате испита из свог предмета у извештај о спроведеним испитима и потписују тај извештај.

Кандидат који не положи испит из неког од предмета прописаних овим правилником има право да поново полаже испит из тог предмета у року који не може да буде краћи од 15 дана.

Полагање практичног дела испита

Члан 32.

После положеног теоријског дела испита кандидат полаже практични део испита, који се састоји од провере практичне оспособљености кандидата за рад на пословима за које се стиче потврда о обучености.

Практични део испита кандидат полаже пред комисијом за спровођење испита коју формира центар за обуку и коју сачињавају председник и два члана, при чему председник комисије, по правилу, не може да буде инструктор који је вршио практичну обуку кандидата.

Сва лица која сачињавају комисију морају да се налазе на листи инструктора практичне обуке коју је одобрио Директорат.

По завршеном практичном испиту комисија оцењује кандидата оценом „положио” или „није положио”, уноси оцену у извештај о спроведеном испиту и потписује тај извештај.

Кандидат има право да полаже практични део испита највише два пута.

Обавештавање Директората

Члан 33.

Центар за обуку је дужан да о времену и месту спровођења теоријског и практичног дела испита благовремено обавести Директорат.

5. Издавање и важење потврде о обучености

Издавање потврде о обучености и упис овлашћења

Члан 34.

Кандидату који је навршио 18 година живота, поседује најмање средњу стручну спрему и који је положио теоријски и практични део испита, центар за обуку издаје потврду о обучености и, у случају особља које пружа услуге земаљског опслуживања, уписује одговарајуће овлашћење.

У случају да ималац потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања заврши обуку и положи испит за неко ново овлашћење из члана 3. овог правилника, центар за обуку уписује то овлашћење у потврду о обучености коју он поседује.

Уз захтев за издавање потврде о обучености, односно упис овлашћења, кандидат прилаже извештај о положеном испиту.

Образац потврде о обучености

Члан 35.

Образац потврде о обучености се израђује двојезично, на српском и на енглеском језику, на хартији или другом материјалу беле боје, димензија 1/8 формата А4.

Хартија или други материјал који се користи за израду потврде о обучености мора да буде такав да спречи или јасно покаже било какву измену или брисање уписаних података.

Изглед и садржај обрасца потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања су дати у Прилогу 3, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Изглед и садржај обрасца потврде о обучености аеродромског диспечера су дати у Прилогу 4, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Важење потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и овлашћења у тој потврди

Члан 36.

Рок важења овлашћења уписаног у потврду о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања је три године од дана када је кандидат положио практични део испита за стицање овлашћења, односно у случају продужења важења, од дана истека важења овлашћења.

Потврда о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања је важећа ако је важеће овлашћење уписано у ту потврду, изузев у случају суспензије или стављања ван снаге.

Продужење и обнова рока важења овлашћења у потврди о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања

Члан 37.

Продужење и обнову рока важења овлашћења у потврди о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања врши центар за обуку, на захтев имаоца потврде.

Центар за обуку продужава рок важења овлашћења из става 1. овог члана ако је ималац потврде, у последња три месеца важења овлашћења, завршио у центру за обуку теоријску обуку за обнову знања и положио одговарајућу проверу знања.

За обнову рока важења овлашћења у потврди о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања је потребно да ималац потврде поново заврши теоријску и практичну обуку и положи испит у складу са одредбама овог правилника.

Важење потврде о обучености аеродромског диспечера

Члан 38.

Потврда о обучености аеродромског диспечера важи три године, изузев у случају суспензије или стављања ван снаге.

Рок из става 1. овог члана се рачуна од дана када је кандидат положио практични део испита, односно у случају продужења важења, од дана истека важења потврде о обучености.

Продужење и обнова рока важења потврде о обучености аеродромског диспечера

Члан 39.

Продужење и обнову рока важења потврде о обучености аеродромског диспечера врши центар за обуку, на захтев имаоца потврде.

Центар за обуку продужава рок важења потврде о обучености аеродромског диспечера ако је ималац потврде, у последња три месеца важења потврде, завршио у центру за обуку теоријску обуку за обнову знања и положио одговарајућу проверу знања.

За обнову рока важења потврде о обучености аеродромског диспечера је потребно да ималац потврде поново заврши теоријску и практичну обуку и положи испит у складу са одредбама овог правилника.

Суспензија и стављање ван снаге потврде о обучености

Члан 40.

Директорат може наложити центру за обуку да суспендује потврду о обучености ако је у току провере или инспекцијског надзора утврђено да ималац потврде није вршио права из потврде у складу са законом којим се уређује ваздушни саобраћај и прописима донетим на основу њега.

За време трајања суспензије ималац потврде о обучености не може да користи права из те потврде.

Центар за обуку ставља ван снаге потврду о обучености, на основу налога Директората, ако је у току провере или инспекцијског надзора утврђено да обука за потврду или овлашћење није извршена у складу са одредбама овог правилника или да је потврда издата на основу фалсификоване документације или као последица друге недозвољене радње.

Ималац потврде о обучености која је суспендована или стављена ван снаге је дужан да потврду врати центру за обуку у року од 15 дана, рачунајући од дана када је примио решење о суспензији или стављању потврде ван снаге.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Важење потврда о праву на обучавање и уверења о оспособљености за обучавање особља издатих пре ступања на снагу овог правилника

Члан 41.

Потврде о праву на обучавање особља које обавља послове снабдевања ваздухоплова горивом, које су издате на основу Правилника о потврдама о обучености особља које обавља послове снабдевања ваздухоплова горивом и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 2/11), престају да важе истеком рока на који су издате, а најкасније 12 месеци од дана ступања на снагу овог правилника.

Уверења о оспособљености за обучавање особља које обавља послове прихвата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари на ваздухопловном пристаништу, која су издата на основу Правилника о условима које мора да испуњава центар за обуку особља које обавља послове прихвата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари на ваздухопловном пристаништу („Службени гласник РС”, број 47/05), престају да важе издавањем потврде о праву на обучавање према одредбама овог правилника, а најкасније 12 месеци од дана ступања на снагу овог правилника.

Обука започета пре ступања на снагу овог правилника признаје се за стицање потврде о обучености по одредбама овог правилника, под условом да су обука и испит завршени у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог правилника.

Важење потврда о обучености особља које обавља послове снабдевања ваздухоплова горивом издатих пре ступања на снагу овог правилника

Члан 42.

Потврде о обучености пуниоца и помоћника пуниоца које су издате на основу Правилника о потврдама о обучености особља које обавља послове снабдевања ваздухоплова

горивом и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 2/11), важе до истека рока који је у њима наведен, а најкасније 12 месеци од дана ступања на снагу овог правилника.

Потврде о обучености из става 1. овог члана замениће се потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем оператера снабдевања ваздухоплова горивом, у складу са обрасцем који је утврђен у Прилогу 3. овог правилника.

Потврде о обучености складиштара које су издате на основу прописа из става 1. овог члана престају да важе даном ступања на снагу овог правилника.

Важење потврда о обучености особља које обавља послове прихвата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари издатих пре ступања на снагу овог правилника

Члан 43.

Потврде о обучености које су издате на основу Правилника о условима које мора да испуњава центар за обуку особља које обавља послове прихвата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари на ваздухопловном пристаништу („Службени гласник РС”, број 47/05) престају да важе издавањем потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања према одредбама овог правилника, а најкасније 12 месеци од дана ступања на снагу овог правилника.

Изузетно од става 1. овог члана:

1) потврде о обучености диспечера саобраћаја које су издате на основу прописа из става 1. овог члана престају да важе издавањем потврде о обучености аеродромског диспечера према одредбама овог правилника, а најкасније 12 месеци од дана ступања на снагу овог правилника;

2) потврде о обучености координатора саобраћаја и диспечера платформе које су издате на основу прописа из става 1. овог члана престају да важе даном ступања на снагу овог правилника.

Потврде о обучености из става 1. овог члана замениће се у складу са обрасцем који је утврђен у Прилогу 3. овог правилника и то на следећи начин:

1) потврде о обучености контролора опслуживања ваздухоплова, путника и ствари замениће се потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем контролора опслуживања ваздухоплова;

2) потврде о обучености балансера ваздухоплова замениће се потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем балансера ваздухоплова;

3) потврде о обучености руковаоца аеродромске опреме и руковаоца генератором замениће се потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем оператера аеродромске опреме;

4) потврде о обучености паркер сигнализисте замениће се потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем сигнализисте;

5) потврде о обучености домаћице, односно домаћина ваздухопловног пристаништа замениће се потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем агента опслуживања путника.

Изузетно од става 3. тач. 1) и 3) овог члана, потврде о обучености контролора опслуживања ваздухоплова, путника и ствари, односно руковаоца аеродромске опреме замениће се потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем оператера одлеђивања ваздухоплова, ако је ималац те потврде обављао послове одлеђивања или контроле одлеђивања ваздухоплова у периоду од годину дана пре ступања на снагу овог правилника.

Изузетно од става 3. тачка 4) овог члана, потврде о обучености паркер сигнализисте замениће се потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања са овлашћењем „head set” оператера, ако је ималац те потврде обављао послове „head set” оператера у периоду од годину дана пре ступања на снагу овог правилника.

Потврде о обучености диспечера саобраћаја замениће се потврдама о обучености аеродромског диспечера у складу са обрасцем који је утврђен у Прилогу 4. овог правилника.

Престанак важења других прописа

Члан 44.

Даном ступања на снагу овог правилника престају да важе Правилник о условима које мора да испуњава центар за обуку особља које обавља послове прихвата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари на ваздухопловном пристаништу („Службени гласник РС”, број 47/05) и Правилник о потврдама о обучености особља које обавља послове снабдевања ваздухоплова горивом и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 2/11).

Ступање Правилника на снагу

Члан 45.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр. 5/1-01-0020/2019-0001

У Београду, 5. септембра 2019. године

Директор

Мирјана Чизмаров

Образац потврде о праву на обучавање особља које пружа услуге земаљског опслуживања

**ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA**

На основу 179. став 3. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон и 83/18) и доле назначених услова, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије издаје

Pursuant to Article 179 paragraph 3 of the Air Transport Law („Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - other Law and 83/18) and subject to the conditions specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby issues

**ПОТВРДУ О ПРАВУ НА ОБУЧАВАЊЕ ОСОБЉА КОЈЕ ПРУЖА УСЛУГЕ ЗЕМАЉСКОГ ОПСЛУЖИВАЊА
CERTIFICATE FOR TRAINING OF GROUND HANDLING PERSONNEL**

SRB-ATO-GH- _ _ _

Назив центра за обуку
Name of the Training Organization

Седиште центра за обуку
Address of the Training Organization

којом стиче својство одобреног центра за обуку особља које пружа услуге земаљског опслуживања у складу са Правилником о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку, за следеће обуке:

that empowers the training organization to operate as approved training organization for ground handling personnel in accordance with the Regulation on Certificate of Competence of Ground Handling Personnel and Airport Dispatchers and Training Organizations, for the following training:

УСЛОВИ/CONDITIONS:

Ова потврда важи све док центар за обуку испуњава услове прописане Правилником о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку и другим одговарајућим прописима.

This certificate is valid whilst the approved organization remains in compliance with Regulation on Certificate of Competence of Ground Handling Personnel and Airport Dispatchers and Training Organizations and other applicable regulations.

Ова потврда важи неограничено, осим ако се суспендује или стави ван снаге.

This certificate is valid unlimited, unless the certificate has been suspended or revoked.

Датум издавања: _____
Date of issue:

Потпис:
Signed:

м.п.
Stamp

Директор
Директората цивилног ваздухопловства
Републике Србије
*Director of Civil Aviation Directorate
of the Republic of Serbia*

Образац потврде о праву на обучавање аеродромских диспечера

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

На основу 179. став 3. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон и 83/18) и доле назначених услова, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије издаје

Pursuant to Article 179 paragraph 3 of the Air Transport Law („Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - other Law and 83/18) and subject to the conditions specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby issues

ПОТВРДУ О ПРАВУ НА ОБУЧАВАЊЕ АЕРОДРОМСКИХ ДИСПЕЧЕРА
CERTIFICATE FOR TRAINING OF AIRPORT DISPATCHERS

SRB-ATO-AD- _ _ _

Назив центра за обуку
Name of the Training Organization

Седиште центра за обуку
Address of the Training Organization

којом стиче својство одобреног центра за обуку аеродромских диспечера у складу са Правилником о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку.
that empowers the training organization to operate as approved training organization for airport dispatchers in accordance with the Regulation on Certificate of Competence of Ground Handling Personnel and Airport Dispatchers and Training Organizations.

УСЛОВИ/CONDITIONS:

Ова потврда важи све док центар за обуку испуњава услове прописане Правилником о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку и другим одговарајућим прописима.
This certificate is valid whilst the approved organization remains in compliance with Regulation on Certificate of Competence of Ground Handling Personnel and Airport Dispatchers and Training Organizations and other applicable regulations.

Ова потврда важи неограничено, осим ако се суспендује или стави ван снаге.
This certificate is valid unlimited, unless the certificate has been suspended or revoked.

Датум издавања: _____
Date of issue:

Потпис:
Signed:

м.п.
Stamp

Директор
Директората цивилног ваздухопловства
Републике Србије
*Director of Civil Aviation Directorate
of the Republic of Serbia*

Образац потврде о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања

Насловна страна

Лого центра за обуку <i>Logo of the Training Organization</i>
Назив центра за обуку <i>Name of the Training Organization</i>
ПОТВРДА О ОБУЧЕНОСТИ   ОСОБЉА КОЈЕ ПРУЖА УСЛУГЕ   ЗЕМАЉСКОГ ОПСЛУЖИВАЊА
<i>Certificate of Competence   of Ground Handling Personnel</i>

Страна 2

Држава издавања <i>State of issue</i>	Република Србија <i>Republic of Serbia</i>
Број потврде <i>Certificate number</i>	
Презиме и име имаоца <i>Last and first name of holder</i>	
Датум и место рођења <i>Date and place of birth</i>	
Адреса <i>Address</i>	
Држављанство <i>Nationality</i>	
Потпис имаоца <i>Signature of holder</i>	
Издавалац потврде <i>Issuing authority</i>	
Потпис овлашћеног лица и датум <i>Signature of authorized person and date</i>	
Печат или жиг издаваоца потврде <i>Seal or stamp of issuing authority</i>	

Страна 3

Датум првог издавања <i>Date of initial issue</i>			
Важење потврде <i>Validity of certificate</i>	Ова потврда је важећа ако је важеће овлашћење у њој. <i>This certificate is valid if it is a valid rating in it.</i>		
Овлашћење / Rating			
Врста <i>Type</i>	Датум издавања <i>Date of issue</i>	Важи до <i>Valid until</i>	Потпис овлашћеног лица/печат <i>Signature of authorized person/stamp</i>
Балансер ваздухоплова <i>Load control agent</i>			
Контролор опслуживања ваздухоплова <i>Aircraft handling supervisor</i>			
Агент опслуживања путника <i>Passenger handling agent</i>			
Сигналиста <i>Aircraft marshaller</i>			

Страна 4

Овлашћење / Rating			
Врста <i>Type</i>	Датум издавања <i>Date of issue</i>	Важи до <i>Valid until</i>	Потпис овлашћеног лица/печат <i>Signature of authorized person/stamp</i>
„Head set” оператер <i>„Head set” operator</i>			
Оператер (*) аеродромске опреме <i>Airport equipment operator</i>			
Оператер одлеђивања ваздухоплова <i>De-icing operator</i>			
Оператер снабдевања ваздухоплова горивом <i>Aircraft fuelling operator</i>			
Напомене / Remarks			

(*) Врсту аеродромске опреме и датум стицања уписати у рубрику „Напомене/Remarks”

Образац потврде о обучености аеродромског диспечера

Насловна страна

<p>Лого центра за обуку <i>Logo of the Training Organization</i></p> <p>Назив центра за обуку <i>Name of the Training Organization</i></p> <p>ПОТВРДА О ОБУЧЕНОСТИ АЕРОДРОМСКОГ ДИСПЕЧЕРА <i>Certificate of Competence of Airport Dispatcher</i></p>

Страна 2

Држава издавања <i>State of issue</i>	Република Србија <i>Republic of Serbia</i>
Број потврде <i>Certificate number</i>	
Презиме и име имаоца <i>Last and first name of holder</i>	
Датум и место рођења <i>Date and place of birth</i>	
Адреса <i>Address</i>	
Држављанство <i>Nationality</i>	
Потпис имаоца <i>Signature of holder</i>	
Издавалац потврде <i>Issuing authority</i>	
Потпис овлашћеног лица и датум <i>Signature of authorized person and date</i>	
Печат или жиг издаваоца потврде <i>Seal or stamp of issuing authority</i>	

Страна 3

Датум првог издавања <i>Date of initial issue</i>	
Важење потврде <i>Validity of certificate</i>	
Напомене / <i>Remarks</i>	

Страна 4

<p>Намерно остављено празно <i>Intentionally left blank</i></p>
